

Автор статті:

Яна Марусова,

магістрантка

спеціальності «Соціальна робота»

Науковий керівник:

Світлана Ситняківська,

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри соціальних технологій

ЗМІСТ ТА ФОРМИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ЩОДО СУПРОВОДУ ПРИЙОМНИХ СІМЕЙ

Система соціальної роботи як діяльність з надання допомоги окремій людині, сім'ї, проблемним групам населення шляхом надання матеріально-фінансової, морально-правової підтримки, консультування й обслуговування демонструє реальні можливості суспільства й держави щодо соціального захисту людини. Основні сфери й види професійної діяльності соціального працівника в реаліях сучасного українського суспільства пов'язані із захистом найбільш вразливої категорії населення – дітей-сиріт й дітей, позбавлених батьківського піклування. Механізм вираженої системи влаштування у прийомну сім'ю дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування вимагає чіткої моделі побудови партнерських відносин.

Мета статті: розглянути діяльність соціального працівника в системі організації супроводу прийомної сім'ї та з'ясувати суть партнерських відносин між Службою у справах дітей та Центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Соціальне партнерство у питаннях соціального супроводження прийомної сім'ї базується на наступних функціях: педагогічній, посередницькій, юридичній, клієнтоцентричній, психологічній та ін. Соціальний працівник сприяє взаєморозумінню між окремими людьми та їх оточенням, впливає на взаємодію між організаціями та інститутами й тим самим впливає на соціальну політику в конкретному регіоні, домагається соціальної справедливості стосовно кожного члена суспільства і створення оптимальних можливостей для становлення його суб'єктності [2, с. 5].

Під час супроводу прийомної сім'ї, соціальний працівник відіграє роль соціального терапевта й наставника сім'ї, дітей, оточуючих їх людей, турбується про здоров'я сім'ї, її моральні загальнолюдські цінності, своєчасне вирішення проблем, що виникають. Соціальний супровід прийомної сім'ї здійснюється при активізації партнерських контактів при залученні до здійснення соціально-педагогічної діяльності волонтерів, молодіжних об'єднань, громад, організацій і відомств. Здійснення соціального супроводу прийомної сім'ї можливе при забезпеченні функціонування соціально-правових, юридичних, психологічних механізмів надання соціотерапевтичної допомоги, забезпечення захисту прав кожного члена сім'ї, надання допомоги з метою оптимальної реалізації їх життєвих потреб і можливостей кожної особистості [1]. Діяльність соціального працівника служби у справах дитини передбачає стимулювання та активізацію різнобічної добровільної діяльності численних помічників: благодійних організацій, фондів, асоціацій, благодійних товариств, творчих спілок, церкви, комерційних структур, меценатів, волонтерів тощо. Соціальний працівник розглядається як з'єднувальна ланка між особистістю, прийомною сім'єю та навколишнім середовищем, що активно впливає на педагогічно доцільне перетворення цього середовища.

Основними завданнями соціального супроводження прийомних сімей є підтримка здорового соціально-психологічного клімату сім'ї, надання кваліфікованої допомоги прийомним батькам у вирішенні психолого-педагогічних, юридичних, медичних та ін. питань. Це здійснюється за умов налагодження партнерських стосунків між учасниками соціального супроводу, залучення різних видів додаткової допомоги за потребою та ін.

Важливими організаційними заходами з підтримки прийомних сімей та прийомних дітей є: аналіз дотримання державних гарантій прийомним сім'ям та забезпечення прав прийомних дітей, щорічний огляд функціонування сім'ї та розвитку прийомної дитини [1].

Держава гарантує надання таких видів матеріальної підтримки прийомним батькам та забезпечення прав прийомних дітей як вчасні виплати на утримання дітей в прийомних сім'ях [1, с. 7].

Для реалізації соціального супроводу прийомних сімей застосовуються наступні форми роботи: відвідування на дому; зустрічі, консультації. Ефективними формами впливу на гармонізацію стосунків у прийомній сім'ї є прогулянки з прийомними дітьми; підтримка телефонних контактів (робота щотижневої телефонної години); консультування прийомних дітей; організація зустрічей з біологічними родичами і спостереження за перебігом цих зустрічей; представлення інтересів прийомних дітей в установах та закладах; організація навчальних програм для прийомних дітей; щорічний аналіз стану та розвитку прийомних сімей. Значна роль у супроводженні прийомної сім'ї відводиться моніторингу. Моніторинг стану прийомної сім'ї включає в себе спостереження за психологічним станом членів прийомної сім'ї, аналіз цих спостережень з метою попередження ускладнень, що можуть виникати у сім'ї. За результатами моніторингу вносяться поточні корективи у план супроводу прийомної сім'ї. Моніторинг здійснюється методом відвідувань, телефонних контактів, організації у Службі зустрічей всіх членів сім'ї [1]. Форми роботи школи для батьків забезпечують для її учасників можливість вільного обміну думками, поновлення знань з виховання дітей та урегулювання взаємостосунків у сім'ї, налагодження партнерських стосунків. Позитивно зарекомендували себе такі види роботи як тренінги, секційні заняття, зустрічі, які сприяють згуртованості всіх учасників процесу виховання прийомної дитини.

Підготовка прийомних сімей соціальними працівниками проводиться на кількох рівнях і різними службами. Служба у справах дітей виявляє можливість кандидатів бути прийомними батьками, вирішує низку адміністративних питань, таких як збір документів, юридичне оформлення, координація дій і налагодження співпраці з фахівцями різних служб.

Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді надає соціальні послуги безпосередньо батькам, дітям у процесі освіти і соціального супроводу сім'ї. Діяльність державних органів базується на принципах повної регламентації їх дій, а створення, підтримка та контроль за діяльністю прийомної сім'ї покладається на службу у справах дітей та центр соціальних служб у справах сім'ї, дітей та молоді, які разом здійснюють заходи з підтримки прийомних сімей.

Соціальний працівник та прийомні батьки є партнерами у наданні опіки дитини у прийомній сім'ї. Оскільки соціальний працівник є з'єднуючою ланкою між державою та прийомними батьками, саме від його кваліфікаційної підготовки, ініціативи, людських якостей залежить компетентне вирішення і узгодження усіх поточних питань супроводу прийомної сім'ї [1]. План соціального супроводу – це план спільних дій соціального працівника, працівників ЦСССДМ та прийомних батьків щодо соціалізації прийомних дітей та створення належних умов для підтримки і гармонійного розвитку прийомної сім'ї. Прагнення соціального партнерства щодо супроводу прийомної сім'ї полягає в тому, щоб така сім'я стала справжнім осередком піклування та любові для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Отже, прийомна сім'я, як соціальний інститут, має сенс лише в тому випадку, коли комплексно і системно проводиться робота по її підтримці. Дитині, що виховується в

прийомній сім'ї має бути забезпечений соціальний захист, надані можливості та створені умови, які дозволяють їй розвиватися фізично, розумово, морально та духовно.

Використана література:

1. Бевз Г. М. Прийомні сім'ї (оцінка створення, функціонування та розвитку) / Г. М. Бевз. — К. : Главник, 2006. — 112 с.
2. Бевз Г. М. Дитина в прийомній сім'ї : нотатки психолога / Г. М. Бевз, І. В. Пеша ; за заг. ред. О. О. Яременка. — К. : Український ін-т соц. досл., 2001. — 101 с.
3. Прийомна сім'я : оцінка ефективності опіки : [метод. рекомендації для соц. працівників] / О. О. Яременко [та ін.]; за ред. Т. М. Тележенко. — К. : Український ін-т соц. досл., 2000. — 78 с.